

Referat- Aften i "energiens tegn".

Torsdag den 5. januar 2023 i fælleshuset

Til stede Arne Birkø, (konsulent fra Energitjenesten, hyret af Kathrine Havsager, Helsingør Kommune) samt mere end 30 beboere fulde af energi og interesse.

Energitjenesten er en nonprofit rådgivningstjeneste, der ligger i Aarhus. De har, som man nok kan forestille sig, vældig travlt for øjeblikket. De har fokus på energi, komfort og økonomi i en sammenhæng. <https://www.energitjenesten.dk>

Inden mødet havde Arne været på besøg i tre forskellige huse, Staget 16, Jollen 41 og Jollen 87. Inden besøget havde han fået tilsendt de tre huses energiforbrug, hvad angår el og varme gennem de sidste tre år. Han vurderede husenes muligheder for energioptimering, og denne vurdering blev så på det generelle plan fremlagt på fællesmødet.

Vi er heldige at være tilknyttet Helsingør Fjernvarme, der melder at priserne for 2023 "stort set bliver på samme niveau" som sidste år.

I stikord kan nævnes nogle af de ting, som blev debatteret på mødet:

Cirkulationspumpe, varmeveksler, vinduespartier, døre, ydermure, belysning, solceller, tage, besøg på varmeværkets udstilling, håndværkere, fremløb og returvand, isolering, hulmur, loft i skråningshusenes carporte, priser, intelligente installationer, apps, el- og nettariffer/transport, brændeovn, natsænkning, skift af store vinduespartier...

Undervejs var der input fra salen, der blev stillet spørgsmål og lavet erfaringsudveksling.

Hvor er der mulighed for at spare?

Mange huses **cirkulationspumper til varme i radiatorerne** er af ældre dato, og de er energislugere. På en gammel pumpe kan der fx stå 75 W, Nye pumper kan være helt nede på 4 Watt. En ny pumpe vil have tjent sig ind på ca. 2 år, og resten er rent overskud. Det samme gælder **cirkulationspumpe til det varme vand**. Arne anbefalede at slukke for den om natten, hvor der ikke er brug for det varme vand. Cirkulationspumpen findes også med timer, og med mulighed for fjernstyring. Det blev diskuteret, om det gav nogen besparelse, da den "går i dvale", når der ikke cirkulerer vand. Han mente, at der dog stadig ville være en lille besparelse ved at slukke for den.

Der bør være 30 graders forskel på **fremløb og returvand** på varmeanlægget. Det kan aflæses på anlæggets termostater eller ved at trykke på "pilen" på varmemåleren, der sidder på væggen. Prøv jer frem, der er mange oplysninger, men det skal nok lykkes. Forskellen kan reguleres ved termostaten ved **varmeveksleren**. Det blev nævnt, at man ikke længere kan leje en varmeveksler hos Forsyning Helsingør. Skulle den blive defekt, hvis den fx kalker til, så skal man selv betale for en ny. En beboer opdagede, at varmeveksleren var "færdig", da det varme brugsvand blev grønt.

Skal man skifte **radiatorer eller radiatortermostater**? Termostaterne kan blive "trætte". Der blev talt om fjernbetjente termostater. Ingen direkte råd angående radiatorer.

Med de aktuelle brændepriser er der ingen økonomisk fordel ved en **brændeovn**.

Hvis man ikke allerede har skiftet til **energiruder**, vil det være en god ide at få det gjort. Det er en stor udskrivning, men der vil være penge at spare på varmeregningen. Det vil også give en bedre **komfort** – for man undgår træk og kuldenedfald, samt det kan skærme noget for solen. Komfort var et ord, der gik igen flere gange, for det handler ikke kun om økonomi, men også om indeklima og velbehag.

Der kom spørgsmål til udskiftning af de store vinduespartier i Staget 2-26. Det drejer sig om ca. 500 kg. Er det muligt at levere som ét "fag". Man havde hørt om nødvendigheden af at skære dem over i to, for at montering var mulig. Sidder du og læser lige nu, og har haft erfaring med udskiftning af de store vinduespartier i dit hus i Staget, så skriv gerne <http://jollenstaget.dk/skriv-til-foreningen/> så vil vi informere de relevante beboere.

Det er ikke umiddelbart til at sige, om en ekstra isolering i **ydermure af mursten** vil give en nævneværdig besparelse. Det kan påvises ved at hyre et firma til at termoteste. Da vores mure er isoleret med bats og ikke granulat, bør de være ok. Havde det været granulat, kunne der være sket sammenfald af isolering i ydermure mellem den udvendige hvide murstens mur og den indvendige mur af letbeton.

Besparelse og komfort gælder også for **døre** med og uden vinduer.

Ydermure med træbeklædning har været behandlet på en generalforsamling. Se vedtægter her:

Bestemmelser om bevarelse af bebyggelsens karakter og bygningernes udseende.

Ved renovering og samtidig efterisolering af udvendige bræddebeklædte facader skal bræddebeklædningen fremrykkes 17 cm. Vinduer i træfacader fremrykkes tilsvarende 17 cm. Døre, skydedøre og skydevinduer fremrykkes ikke.

Facadens udseende, herunder placering af facadebeklædningens underkant i forhold til terræn, anvendt synlig bræddeprofil og farve, må ikke ændres.

Bortset fra ovennævnte fremrykning må udseende, størrelse og placering af vinduer og døre ikke ændres.

Renovering af bræddebeklædning og evt. udskiftning af isolering kan alternativt foretages uden fremrykning og uden ændring af facadens oprindelige udseende.

Arne Birkø gjorde opmærksom på, at det er muligt at isolere med fx "Kingspan", der er isoleringsskum, som giver samme effekt som rockwoolen, men som fylder mindre, så man ikke behøver at flytte facade og vinduer længere ud. Brug af dette materiale er dog afhængig af brandrisiko ved de øvrige materialer.

Indvendig isolering blev også drøftet. Arne Birkø lagde vægt på, at det er vigtigt man isolerer med et uorganisk materiale, det kan fx være gasbeton. Det gøres for at undgå efterfølgende svamp og råd.

Vores **tage** er opbygget af kassetter, og ifølge tinglyst servitut må der ikke ændres ved dem.

Loft i **skråningshusenes carporte** kan med fordel isoleres, hvilket allerede er sket i mange af husene. Det giver komfort i stuen ovenover.

Skråningshusets entré er også kold, da den ligger op til et uisolereet skralderum og naboens carport. Vi talte ikke om en mulig løsning, men måske nogle af jer har ideer.

Der kom spørgsmål til **Solceller og solvarmeanlæg**. Solvarmeanlæg som laver varmt brugsvand, er ikke rentabelt at installere, når vi har fjernvarme. At det ikke vil passe ind i bebyggelsens udformning, er en anden snak. Der blev stillet spørgsmål til små sydvendte SolarVenti, som ved hjælp af soldrevet ventilation, kan forbedre indeklimaet i fx kældre – de kunne være en mulighed i Staget, denne installation blev heller ikke anbefalet.

Elforbrug er som varmemeforbrug individuelt. Der er mange penge at spare ved at skifte til LED lys, det gælder skift fra såvel glødepærer som halogen. Belysningen i Fælleshuset bør fx skiftes til dæmpbare LED pærer.

Der sker jo prisændringer time for time. Man har mulighed for at følge med i sit **energiforbrug** time/dag/uge/år samt se døgnets elpriser med og uden transport. Det kan gøres på forskellig vis afhængig af, hvilken udbyder man har. Vores vand- og varmemeforbrug kan følges på Forsyning Helsingørs hjemmeside <https://www.fh.dk/selvbetjening/velkommen-til-mit-fh>. Har man Forsyning Helsingør som el-udbyder, ser man også se sit elforbrug der. Har man Andel som el-udbyder, kan man tjekke via deres hjemmeside eller hente deres app til mobilen.

Det intelligente hjem, hvor vi kan styre de fleste installationer og maskiner fra fx mobilen, manuelt eller stemmestyret, er ikke fremtidsmuligheder. Flere implementerer diverse løsninger i forbindelse med renovering af hjemmet til den denne teknologi. Nogle prøver sig frem i det små måske med en pære, en tænd/sluk adapter eller et kamera. Andre er imod denne form for styring. Sådan er vi så forskellige, ligesom vores energiforbrug er forskelligt. Men vi kan alle lære af hinandens råd og erfaringer. Det var aftenen et godt bevis på. Tak fordi I kom.

For referat

Kirsten Kofoed